

III Всеукраїнська науково-методична конференція з міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

<i>Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е.</i> ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
<i>Довженко Р. В.</i> ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
<i>Zavhorodnia V. M.</i> LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
<i>Желобицький Я.К.</i> СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
<i>Ішутіна О.Є.</i> РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE).....	89
<i>Ковальчук І. В., Ковальчук М. О.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
<i>Козенкова Л. О.</i> ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ.....	96
<i>Kochkina D. D.</i> THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES.....	102
<i>Козир М.А.</i> ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
<i>Kolesnik N. D.</i> REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
<i>Кравченко О.В., Щербак А. С.</i> ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	116
<i>Лебідь А.Є., Тимофеева Т.</i> КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА.....	122
<i>Lisniak V. A.</i> ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW.....	126
<i>Лісун Я.В.</i> ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
<i>Маланчук Т.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
Чурилова Т.М. ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
Швагер О.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
Швець Т.Е. ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
Шевчук В.О. РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
Шемелинець І.І. МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О. ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
Яремович М.А. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Желобицький Я.К.

*аспірант, здобувач ступеню вищої освіти «доктор філософії» за
спеціальністю 051 «Економіка»*

Київський національний торговельно-економічний університет

Реформація це рух, який змінив хід історії та серйозно вплинув на економічні відносини на всіх рівнях. Попри актуальність теми, в науковій літературі на даний момент спостерігається недостатня кількість публікацій з проблематики дослідження впливу Реформації та протестантизму на тип та розвиток економічних відносин в Україні. Рух, який прийнято називати Реформацією, набув обертів в XVI ст. та мав загальноєвропейський характер. Основні ціннісні пріоритети знайшли значну підтримку у населення різних європейських держав. Протестантизм розвив бачення взаємовідносин між державою та суспільством, вплинув на науку, освіту та інші сфери суспільного життя.

Рушійним фактором становлення нового типу суспільства стала Реформація, яка мала вагомі теологічні, політичні, економічні та культурні передумови. Вона раціоналізувала церковні відносини, демократизувала бачення суті економічних відносин і видозмінила суспільно-політичні процеси в багатьох країнах Європи. Також, в тій чи іншій мірі зміни, які відбулися, мали вплив і на інші країни та частини світу [1, с. 113].

Цей процес сприяв індивідуалізації, раціоналізму та прагматизму, був спрямований не тільки на реформування тодішньої церкви, а й на принципове перетворення суспільства, економічне життя країн. В той же час відбувалося нагромадження капіталу, формування нових підприємницьких відносин, заснованих на принципах свободи. Таким чином у XVI столітті відбувся розкол католицької церкви. Ті землі, які сприйняли нове бачення релігії, отримали додатковий стимул для економічного, політичного та соціального розвитку.

До цього часу розвиток ринкових відносин, в сучасному розумінні цих слів, гальмувався абсолютизмом феодалної католицької церкви. Жорстка політика якої призвела до масового невдоволення переважної кількості населення в усіх прошарках суспільства [2, с. 2].

Економічні відносини та суспільство еволюційно визріли до нових умов та правил. Фактично, зміни, які повинні були розпочатися в церковній системі, почалися ззовні, з низів та мали економічну передумову та серйозні подальші наслідки. Фактично відбулася відміна абсолютної влади церкви.

Серед причин, які спонукали виникнення протестантизму, можна вказати розвиток гуманізму, що дало поштовх переосмислити не тільки релігію, а й культуру економічних відносин. Таким чином, у європейських країнах почало формуватися нове інтелектуальне середовище, яке базувалося на зміні парадигм економічних взаємодій [3, с. 636].

Виникнення протестантизму, зміна ціноутворення, відкриття нових територій та їх колонізація, технічні відкриття та запровадження технологій у виробничий процес пришвидшили економічний розвиток та сприяли диференціації між європейськими державами. Також, в той час виокремлюються лідери: Англія, Голландія, Швейцарія та Швеція. Також, до групи аутсайдерів попадають Австрія, Іспанія, південь Німеччини, Польща.

В основі Реформації були свої соціально-економічні причини. Церква володіла великими обсягами земельних ресурсів. Чисельність населення ж неухильно збільшувалася. Відповідно вартість продуктів харчування зростала, а ціна на робочу силу залишалася на невисокому рівні. Селяни змушені були жити у вкрай важких умовах на межі існування. Враховуючи велику питому вагу сільського населення в той час, ситуація була вкрай несприятливою та сприяла великій кількості повстань.

Серйозною причиною також стала роздробленість земель. Фактично, не існувало як такого цілісного поняття держави. Багато окремих територій які не підпорядковувалися єдиній світській центральній владі, що сприяло конфесійній фрагментації та мало серйозні економічні та соціальні наслідки [4, с. 210].

Важливу роль у нагромадженні капіталу відіграла реформа церкви. Частина майна монастирів перейшла у володіння дворянам та селянам, які вели фермерське господарство. Фактор обезземелення селян, зіграв рушійну роль у реалізації перевороту економічних відносин.

Протестантизм здійснив серйозний вплив на розвиток освіти, науки й в кінцевому результаті на рівень та культуру економічних відносин. Відбулося виникнення нової філософії, яка стверджувала, що матеріальне благополуччя є прямим результатом праці та є ознакою Божого благословення. Таким чином формувалося нове бачення та етичні правила трудових відносин в суспільстві [5, с. 541].

Сформувалося нове бачення трудової етики, в основі якої лежало твердження, що тільки старанність, поміркованість, працездатність, відмова від ірраціональної розкоші є запорукою успіху. Дані принципи, декларовані протестантами, знайшли своє відображення в ментальності жителів і на даний час.

Великий стимул отримала освіта. Адже, обов'язковість освіти сприяла підняттю загальної культури населення та підвищувала якість трудового ресурсу в загальному. Що знайшло своє відображення в економіці, суспільному житті, науках та мистецтві.

Створювався позитивний культурний клімат, розвивалися природничі науки, формувався ґрунт для науково-технічних винаходів та їх впроваджень [6, с. 554].

Зміна відносин між церквою та суспільством, яка відбулася в Німеччині та інших країнах Європи, не залишилася непоміченою на

територіях тодішньої України. Твори мислителів Реформації не здійснили такого ж масштабного впливу серед українських міщан, оскільки ідеї та бачення, викладені в працях, виникли на ґрунті дещо інших соціально-економічних та політичних відносин. Разом із тим, демократизація релігійних відносин сприяла виникненню нових локальних конфесій також і в Україні.

Перші релігійні протестантські громади з'явилися в Україні тоді в XVII ст. Протестантські громади в Україні, серед яких варто зазначити лютеран, кальвіністів, баптистів, адвентистів, сприяли книгодрукуванню, вели активну просвітницьку діяльність. Протестанти вплинули на освітнє середовище, певним чином і на церковне життя, що мало загальнокультурне значення. І, хоч православ'я є домінуючою конфесією, протестантизм поряд з католицизмом посідає власне місце в історії української культури [7, с. 27].

Реформація стала одним з найвагоміших чинників, які сприяли становленню та розвитку капіталістичних відносин в сучасному розумінні. Адже, релігія визначає світоглядні орієнтири людини, формує менталітет, впливає на поведінку та ставлення до праці й типу споживання.

Принципи, закладені в ідеях протестантизму, визначають не тільки орієнтири для рядового працівника, а й створюють правильне уявлення та ціннісні пріоритети для так званої еліти, в руках якої зосереджені засоби виробництва, капітал. Від рішення яких залежить напрям та стратегія подальшого розвитку як суспільства так і економіки держави.

Економічні та соціальні явища, на які вплинула Реформація є одними з найбільш визначних в історії людства, та мають вагомий вплив на формування Західної цивілізації та загальноєвропейської культури, філософії, типу економічних взаємовідносин [8, с. 6].

В Україні, на даний момент часу, ідеї Реформації знаходять нові тлумачення в контексті спільного взаємообумовленого розвитку глобальних трансформацій та національних культур.

Орієнтація на цінності закладені в часи Реформації, закладає підвалини толерантності й плюралізму. Сприйняття загальноєвропейських цінностей та заданий новий політичний вектор Україною значною мірою може змінити напрямок розвитку суспільства та економічних відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Желобицький Я. К., Лагутін В. Д. Стан ціннісних пріоритетів в економіці України. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 112–116. – URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5084&i=18> (дата звернення: 16.06.2022). DOI: [10.32702/2306-6806.2021.12.112](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.12.112).
2. Was ist die Reformation? Dr. Frank van der Pol in Christelijke Encyclopedie, Kampen, 2005. URL: <http://www.refo500.nl/de/pages/114/was-ist-die-reformation.html>.
3. Value priorities in the economic relations system. Tourism of the XXI century: Global challenges and civilization values : II International scientific and practical conference (Kyiv, June 01, 2020). – Kyiv : KNUTE. – 634-637 p. (726 p.). ISBN 978-966-629-983-6 DOI: <http://DOI.org/10.31617/k.knute.2020-06-01> (дата звернення: 16.06.2022).
4. Огієнко І. Українська церква. Нариси з історії Української Православної Церкви [Електронний ресурс] / І. Огієнко. – К. : Україна, 1993. – У 2 т. : Т. 1-2. – 284 с. – URL: <http://litopys.org.ua/ohienko/oh.htm>.
5. Колодний А. М. Історія релігії в Україні / А. М. Колодний, П. Л. Яроцький. – К. : Знання, 1999. – 735 с.
6. Желобицький Я.К. Взаємодія ціннісних пріоритетів та розвитку економіки в умовах євроінтеграції. Глобалізаційні виклики розвитку національних економік : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 жовтня 2021 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – 552-555 с. (584 с.) – Укр. та англ. мовами. ISBN 978-966-918-019-3 DOI: <http://doi.org/10.31617/k.knute.2021-10-19> (дата звернення: 16.06.2022).
7. Скиба М. В. Сутність та роль держави: інституціональний аспект / М. В. Скиба // *Економіка*. – 2014. – № 24. – С. 23–31.
8. Желобицький Я. К. Ціннісні пріоритети реформації в розвитку сучасної економіки. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. С. 1–8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10043> (дата звернення: 16.06.2022). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.2.201](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.201)